

ROCZNIK TOMISTYCZNY
13 (2024)

Tomaszowi z Akwinu w osiemsetlecie urodzin

ROCZNIK TOMISTYCZNY

13 (2024)

ΘΩΜΙΣΜΟΣ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
ANNARIUS THOMISTICUS
THOMISTIC YEARBOOK
THOMISTISCHES JAHRBUCH
ANNUAIRE THOMISTIQUE
ANNUARIO TOMISTICO
TOMISTICKÁ ROČENKA

ROCZNIK TOMISTYCZNY

13 (2024)

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne
WARSZAWA

KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD:

Michał Zembrzusi (sekretnarz / secretary), Magdalena Płotka (zastępca redaktora naczelnego / deputy editor), Dawid Lipski, Natalia Herold (internet), Izabella Andrzejuk, Artur Andrzejuk (redaktor naczelny / editor-in-chief)

RADA NAUKOWA / SCIENTIFIC COUNCIL:

Michał Zembrzusi, Adam Wielomski, Stanisław Wielgus, Janusz Węgrzecki, Antoni B. Stępień, Arkady Rzegocki, Jerzy Nitychoruk, Marcin Karas, Krzysztof Kalka, Piotr Jaroszyński, Pavol Dancák, Paul J. Cornish, Mehmet Zeki Aydin, Artur Andrzejuk, Anton Adam.

RECENZENCI / REVIEWERS

Marcin Trepczyński, Mikołaj Krasnodębski, Marcin Karas, Henryk Anzulewicz, Dariusz Piętka

REDAKCJA JĘZYKOWA / LANGUAGE EDITORS

Elżbieta Pachciarek (j. polski), Bernice McManus-Falkowska, Ewa A. Pichola, Joanna Pyłat, Magdalena Płotka (j. angielski), Christel Martin, Iwona Bartnicka (j. francuski), Adam M. Filipowicz, Michał Zembrzusi (greka, łacina)

PROJEKT OKŁADKI

Mieczysław Knut

OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE

Małgorzata Biegańska-Bartosiak

© Artur Andrzejuk / Naukowe Towarzystwo Tomistyczne (wydawca / editor)

Warszawa 2024

ISSN 2300-1976

Unikalny numer identyfikacyjny – 493506

Rocznik Tomistyczny ukazuje się dzięki pomocy Jacka Sińskiego

Redakcja Rocznika Tomistycznego

ul. Klonowa 2/2

05-806 Komorów POLSKA

www.roczniktomistyczny.pl

e-mail: redakcja@roczniktomistyczny.pl

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Druk i oprawa: Sowa Sp. z o.o., ul. Raszyńska 13, 05-500 Piaseczno
www.sowadruk.pl

Spis treści

Od Redakcji (Michał Zembrzuski)	9
Człowiek wśród ludzi	
Wywiad z Profesorem Mieczysławem Gogaczem z ATK (rozmawia Bogdan Maciejewski)	11
Antoni B. Stępień	
Która z funkcji nauczyciela akademickiego jest najważniejsza?	17

Rozprawy i artykuły

Artur Andrzejuk	
Existence as the First Act of Being	23
Bożena Listkowska	
Friendship with Companion Animals – Illusion or Reality? Thomistic Reflection	37
Izabella Andrzejuk	
God in the Consistent Thomism of Mieczysław Gogacz	57
Michał Zembrzuski	
Mowa i komunikacja substancji duchowych według Tomasza z Akwinu	71
Henryk Majkrzak	
Kościół katolicki w nauczaniu św. Tomasza z Akwinu	91
Jacek Grzybowski	
Czy maszyny myślą? O definiowaniu intelektu i inteligencji w dobie rewolucji cyfrowej	107
Piotr Paweł Orłowski	
Dar rady i perswazja w aspekcie przywództwa według Tomasza z Akwinu	141
Jan Melzacki	
Szczególne właściwości ciała uwielbionego według św. Tomasza z Akwinu	151
Wojciech Kilan	
The Importance of Social Virtues in Human Development: The Problematic Case of Capital Punishment. Vengeance as a virtue in St. Thomas Aquinas	161
Magdalena Płotka	
Hadewijch z Antwerpii o przyjemności w doświadczeniu mistycznym	179
Marek Porwolik	
Was ich glaube Józefa Marii Bocheńskiego jako kontynuacja jego <i>Logiki religii</i>	193
Dariusz Piętka	
Pojęcie i funkcja intuicji intelektualnej w ujęciu Edmunda Morawca	213
Sebastian Kawka	
Próba zastosowania „siatki metafizycznej” M.A. Krąpca do analizy tożsamościowego sposobu istnienia (bytów) na przykładzie hasła <i>Metafizyka w Encyclopaedia Britannica</i>	229
Michał Kłosowski	
Istota walki duchowej chrześcijanina w świetle <i>Super Epistolam B. Pauli ad Ephesios Lectura</i> św. Tomasza z Akwinu	249

Michał Zembrzusi	
Alberta Wielkiego koncepcja intelektu możliwościowego i czynnego a ujęcie Tomasza z Akwinu.....	261

Sprawozdania i recenzje

Michał Zembrzusi	
Sprawozdanie z XXIII Sympozjum Tarnogórskiego pt. „Światło wiary i światło rozumu. W 750 rocznicę śmierci św. Tomasza z Akwinu”	283
Michał Zembrzusi	
Sprawozdanie z przyznania Nagród im. Prof. Mieczysława Gogacza za najlepsze prace magisterskie z tomizmu 18 listopada 2023.....	287
Jacek Rutkowski	
Tomistyczne wątki w „Łowie mądrości jako ćwiczeniu duchowym”	291
Konstanty J. Milancej	
Recenzja: Raymond-Léopold Bruckberger, Réginald Garrigou-Lagrange, Michel-Marie Labourdette, Marie-Joseph Nicolas, <i>The Thomistic Response to the Nouvelle Théologie. Concerning the Truth of Dogma and the Nature of Theology</i> , Catholic University of America Press, Washington, D.C. 2023, pp 406. Tr. Matthew Miner, ed. Jon Kirwan	297
Nota o Autorach.....	301

Table of Contents

Editorial (Michał Zembrzusi).....	9
A Men Among Humans	
Interview with Professor Mieczysław Gogacz from ATK (Bogdan Maciejewski).....	11
Antoni B. Stępień	
Which is the Most Important Function of a University Teacher?	17

Dissertations and Articles

Artur Andrzejuk	
Existence as the First Act of Being	23
Bożena Listkowska	
Friendship with Companion Animals – Illusion or Reality? Thomistic Reflection	37
Izabella Andrzejuk	
God in the Consistent Thomism of Mieczysław Gogacz	57
Michał Zembrzusi	
Language and Communication of Spiritual Substances According to Thomas Aquinas	71
Henryk Majkrzak	
The Catholic Church in the Teaching of St. Thomas Aquinas	91
Jacek Grzybowski	
Do Machines Think? On Defining Intellect and Intelligence in the Age of Digital Revolution	107
Piotr Paweł Orłowski	
The Gift of Counsel and Persuasion in the Aspect of Leadership According to Thomas Aquinas	141
Jan Melzacki	
Special Properties of the Glorified Body According to St. Thomas Aquina	151
Wojciech Kilan	
The Importance of Social Virtues in Human Development: The Problematic Case of Capital Punishment. Vengeance as a virtue in St. Thomas Aquinas	161
Magdalena Płotka	
Hadewijch of Antwerp on Pleasure in Mystical Experience	179
Marek Porwolik	
Józef Maria Bocheński's <i>Was ich glaube</i> as a Continuation of <i>The Logic of Religion</i>	193
Dariusz Piętka	
The Concept and Function of Intellectual Intuition as Perceived by Edmund Morawiec	213
Sebastian Kawka	
An Attempt to Apply the „Metaphysical Net” of M.A. Krąpiec into an Analysis of the Identical Mode of Existence (of Being) on the Example of the Article <i>Metaphysics</i> from <i>Encyclopaedia Britannica</i>	229
Michał Kłosowski	
The Essence of a Christian's Spiritual Struggle in the St. Thomas Aquinas' <i>Super Epistolam B. Pauli ad Ephesios Lectura</i>	249

Michał Zembrzuski

The Concept of Possible and Active Intellect in Philosophical Texts of Albert the Great and in the Context of Thomas Aquinas' Thought..... 261

Reports and Reviews

Michał Zembrzuski

Report on the XXIII Tarnogórskie Symposium entitled: „The Light of Faith and the Light of Reason. On the 750th Anniversary of the Death of St. Thomas Aquinas”283

Michał Zembrzuski

Report on the Granting of the Prof. Mieczysław Gogacz Awards for the Best Master's Thesis in Thomism, November 18, 2023 287

Jacek Rutkowski

Thomistic Threads in „*Łów mądrości jako ćwiczenie duchowe*” 291

Konstanty J. Milancej

Review: Raymond-Léopold Bruckberger, Réginald Garrigou-Lagrange, Michel-Marie Labourdette, Marie-Joseph Nicolas, The Thomistic Response to the Nouvelle Théologie. Concerning the Truth of Dogma and the Nature of Theology, Catholic University of America Press, Washington, D.C. 2023, pp 406.
Tr. Matthew Miner, ed. Jon Kirwan..... 297

Author's Note 301

Sprawozdanie z XXIII Sympozjum Tarnogórskiego pt. „Światło wiary i światło rozumu. W 750 rocznicę śmierci św. Tomasza z Akwinu”

26 października 2024 roku w Tarnowskim Centrum Kultury odbyło się coroczne sympozjum naukowe zorganizowane w 750 rocznicę śmierci św. Tomasza z Akwinu. Spotkanie naukowe zaaranżował i przygotował Stanisław Kowolik, który jest działaczem społecznym i politycznym zasłużonym dla lokalnej społeczności. Prowadzącym spotkanie był dr hab. Zbigniew Pańpuch z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Komitet Organizacyjny, a także Rada Naukowa sympozjum od wielu lat decyduje się na przygotowanie konferencji podejmujących społeczne zagadnienia omawiane w duchu katolickiej nauki społecznej, decyduje się na przygotowanie ich na naukowym poziomie i zaproszenie pol-

skich naukowców, publicystów, którzy są autorytetami w swoich dziedzinach.

W spotkaniu wzięli udział następujący prelegenci: prof. dr hab. Tomasz Grosse (Uniwersytet Warszawski), który zaprezentował temat: „Unijne superpaństwo a suwerenność Polski”; dr hab. Michał Zembrzuski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), który przedstawił temat: „Realizm tomistyczny w świetle wiary i rozumu”; prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk (Akademia Jakuba z Paradyża, Instytut Historii PAN), z tematem: „Gdy gaśnie wiara i słabnie rozum. Nihilizm, który rodzi przemoc”; dr Artur Bartoszewicz (Szkola Główna Handlowa w Warszawie) zaprezentował temat: „Czy polskie państwo jeszcze istnieje-

je?"; redaktor Paweł Kęska (Muzeum i Ośrodek Dokumentacji Życia i Kultu bł. ks. Jerzego Popiełuszki) przedstawił temat: „Prawda w nauczaniu ks. Jerzego Popiełuszki”.

Tomasz Grosse w swoim referacie zwrócił uwagę, że Polacy w większości popierają integrację europejską i to dlatego, że za Unią Europejską stoi piękna idea zjednoczenia państw. Niestety ta idea jest zawłaszczana i obecnie wykorzystywana by usunąć suwerenność pojedynczych narodów. Różnego rodzaju argumenty formułowane za integracją uwzględniają właśnie to, że zjednoczenie musi oznaczać usunięcie odrębności. Problemem jest oczywiście to, że UE jest inna teraz niż ta do której wstępowałyśmy. Tomasz Grosse zwrócił uwagę, że traktaty unijne decydują o charakterze UE, ale budowa superpaństwa dokonuje się poza traktatami, często obok albo wbrew nim. W swojej wypowiedzi podał konkretne przykłady działań w ramach Traktatu o UE, które jednocześnie stanowią ingerencję w system funkcjonowania państw członkowskich. Dotyczy to problemu paktów o imigracji, paktów klimatycznych, które jasno pokazują, że to UE w ramach centralnego zarządzania przejmuje kompetencje poszczególnych państw. W dalszej części swojego wykładu zwrócił uwagę na ekonomiczne funkcjonowanie UE powiązane z wprowadzaniem ciągle nowych podatków, które obracają się szczególnie przeciwko Polsce, gdyż państwa takie jak Polska, pracuje na sukces największych państw UE.

Michał Zembrzuski w swoim referacie zaprezentował właściwie dwa tematy ściśle ze sobą związane, a mianowicie

ukazał czym jest realizm tomistyczny, a także to, w jaki sposób rozum i wiara jako dwa światła są ze sobą związane i warunkują realizm tomistyczny. Realizm tomistyczny zdefiniował jako stanowisko filozoficzne, które pierwszeństwo daje rzeczywistości przed jej poznaniem, a także uznaje możliwość poznawania samej rzeczywistości. Następnie Zembrzuski zaprezentował rozumienie realizmu tomistycznego za francuskim mediewistą i tomistą, Étienne Gilsonem i Mieczysławem Gogaczem. Bycie realistą dla pierwszego było czymś naturalnym, gdyż warunkowane było przekonaniem, że rzeczy istnieją, że ich istnienie warunkuje ich poznawanie, że należy odrzucać stanowiska sprzeczne z rzeczywistością, że istnieje nawet zdrowy rozsądek, któremu człowiek nie ma nic do zarzucenia. Dla Mieczysława Gogacza realizm był istotą filozofowania, gdyż jak pisał: „filozofia jest rozpoznawaniem i rozumieniem stanowiących realność przyczyn wewnętrznych, wyznaczających tożsamość i jednostkowość odrębnego, niepowtarzalnego obszaru bytowego, będącego z kolei przyczyną swych własności i relacji. Filozofia jest więc wyrażonym rozumieniem realności, jej budowy, tego, co ją stanowi jako jej istnienie i istota”. Profesora Gogacza filozofowanie więc to wprost zajęcie postawy realistycznej, poszukiwanie odpowiedzi „dlaczego/dia ti”, to mądrościowe postępowanie za tym, co istnieje, a nie realizowanie jakichś celów idei, odgrywanie jakichś roli, realizowanie pragnienia zmieniania świata. W dalszej części swojego wykładu Zembrzuski odniósł się do szczegółowych zagadnień zwią-

zanych z realizmem, a więc do tematu relacji realisty do rzeczywistości, do poznania, prawdy, a także samej metody w postępowaniu i w nauce. Drugą część wykładu poświęconego wierze i rozumowi rozpoczął od zaprezentowania koncepcji światła w rozumieniu Tomasa z Akwinu. W *Komentarzu do Ewangelii Jana*, a szczególnie do jego *Prologu*, Tomasz nazwę „światła” odnosi do czasownika „ukazywać się” (*nomen lucis ad manifestationem refertur*). Nazwa „światło” wiąże się z ukazywaniem rzeczywistości intelektualnej (do której zmierza intelekt), ale ze względu na nas (*quoad nos*) oznacza także światło zmysłowe, światło fizyczne, które również służy ukazywaniu się rzeczy zmysłowych dla wzroku. W tekstach Akwinaty również wiara jest określona jako światło, gdyż wiąże się z ukazaniem człowiekowi tego, co ma moc zbawczą, ukazaniem się samego Boga. Ostatecznie Michał Zembrzusi wnioskował, że tylko realizm filozofii tomistycznej uzasadniony światłem intelektu może zachować zdrową filozofię i zdrowe rozumienie rzeczywistości, że tylko realizm filozofii tomistycznej oświecony światłem wiary może wzmocnić wiarę chrześcijańską.

Grzegorz Kucharczyk w swoim wystąpieniu rozpoczął od nawiązania do tematu wiary i rozumu w ujęciu Doktora Anielskiego. Podkreślił, że Tomasz z Akwinu jest najwybitniejszym przedstawicielem cywilizacji „szczęśliwych syntez” (sformułowanie Benedykta XVI). Przeciwwstawianie się łączeniu wiary i rozumu, które realizował św. Tomasz, wiąże się z cywilizacją przeciwstawień, kontrastów, fałszywych dychotomii. Swoje wystąpienie, poświę-

cone nihilizmowi, prowadził nawiązując do nauczania Jana Pawła II (encykliki: *Centessimus annus*, *Veritatis splendor*, *Fides et ratio*, książka: *Pamięć i tożsamość*). Swoje historyczne nawiązania do nihilizmu i nienawiści Grzegorz Kucharczyk formułował w odniesieniu do Rewolucji Francuskiej, także Reformacji w Niemczech, budowania Rzeszy Niemieckiej, także filozofów niemieckich, teoretyków nihilizmu.

W swoim wykładzie Artur Bartoszewicz porównał sytuację Polski, szczególnie ekonomiczną do kota Schrödingera z jego eksperymentu myślowego. Dopóki nie zostanie otworzone pudełko, nie wiemy czy kot poddawany promieniowaniu żyje czy nie. Podobnie jest ze stanem ekonomicznym Polski, gdyż nasze państwo jest stale poddawane różnym eksperymentom, działając na nie różne procesy i siły, i nie do końca wiadomo, w aspekcie ekonomicznym jaki jest nasz stan i w związku z tym zasadne jest pytanie, czy państwo jeszcze istnieje. Zwrócił uwagę, że od wielu już lat następuje degradowanie i niszczenie naszych instytucji i naszego narodu. Niszczenie państwa nie realizuje się jednak bez uzasadnienia. Wskazał, że uzasadnieniem jest marksizm, który realizuje na różne sposoby niszczenie państwa.

Ostatnim prelegentem był Paweł Kęska, który zaprezentował owoce swojej osobistej lektury tekstów bł. ks. Jerzego Popiełuszki, w niektórych przypadkach nadal pozostających w rękopisach, czy nagranych kazaniach. Jego wykład był niezwykle interesujący również ze względu na 40 rocznicę śmierci ks. Jerzego. Paweł Kęska od razu zwrócił uwagę, że ludzie w Polsce ani nie znają

jego myśli, jego nauczania, ani nie naśladowały jego czynów i gestów. Doskonale jest to widoczne na przykładzie jego słynnych słów „zło dobrem zwyciężaj”. Nie jest znany ani kontekst jego wypowiedzi, ani sens tych słów. Swoją uwagę skupił szczególnie na zagadnieniu prawdy w tekstach Popiełuszki, które jest kluczem do jego nauczania. Kęska zwrócił uwagę na religijny i teologiczny aspekt jego wypowiedzi na ten temat. To w Bogu i Chrystusie należy szukać prawdy, a prawdy należy szukać w dru-

gim człowieku, również tym, który popełnia zło i krzywdzi. Ksiądz Popiełuszko zwracał uwagę, że poświęcenie dla drugiego człowieka, oddanie życia dla drugiego, zbliża go do prawdy (o. Maksymilian Kolbe).

XXIII Sympozjum Tarnogórskie było okazją do interesującego spojrzenia na myśl Akwinaty, a rocznica 750-lecia śmierci św. Tomasza z Akwinu racją do namysłu nad współcześnie diskutowanymi społecznymi zagadnieniami.

Nota o Autorach

Izabella Andrzejuk – dr, wykładowca filozofii w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, Polskiego Towarzystwa Pedagogiki Filozoficznej oraz redakcji „Rocznika Tomistycznego”. Jest autorką ponad osiemdziesięciu artykułów o tematyce filozoficznej. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół historii filozofii (arystotelizm, tomizm, filozofia polska), etyki, klasycznej teorii człowieka, filozoficznych podstaw mistyki. Napisała książkę pt. *Filozofia przyjaźni. Tomasz z Akwinu* (Warszawa 2007), (wspólnie z Arturem Andrzejukiem) *Tomasz z Akwinu jako etyk* (Warszawa 2021) oraz *Od etyki Arystotelesa do filozofii moralnej Tomasza z Akwinu*, (Warszawa 2021).
Nr ORCID: 0000-0002-4961-2580

Artur Andrzejuk – prof. dr hab., prof. zwyczaj. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, na którego Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej kieruje Katedrą Historii Filozofii. Przewodniczący Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, redaktor naczelny Rocznika Tomistycznego. Autor szeregu publikacji z zakresu filozofii i teologii średniowiecznej, tomizmu, etyki i klasycznej filozofii człowieka. Interesuje się filozofią bytu, antropologią filozoficzną i etyką. Jest uczniem (i następcą na Katedrze) Profesora Mieczysława Gogacza.
Nr ORCID: 0000-0002-7926-4070

Mieczysław Gogacz (1926–2022) – prof. zw. dr hab., profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (dawniej Akademii Teologii Katolickiej). Stworzył konsekwentną odmianę tomizmu egzystencjalnego. W jego ramach broni teorii aktu istnienia i zasady niesprzeczności, tezy o odrębności i wewnętrznej jedności jednostkowych bytów oraz wynikającego z tych twierdzeń realizmu i pluralizmu bytowego. Zaproponował szereg doprecyzowań w dyscyplinach filozoficznych, takich jak filozofia bytu, antropologia filozoficzna, etyka i pedagogika. Formułował podstawy etyki zawodowej lekarza, żołnierza, funkcjonariusza Straży Granicznej; wykładał te etyki na AM, WAT i UW. Uczestniczył w debatach publicznych na temat

ochrony życia, etyki zawodowej, racji stanu, polityki kulturalnej i naukowej państwa. Wykaz publikacji M. Gogacza obejmuje prawie 1000 pozycji.
Nr ORCID: 0000-0003-0517-0781

Jacek Grzybowski – ks. dr hab., prof. uczelni na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz wykładowca na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie. Autor książek i artykułów naukowych z dziedziny filozofii polityki, filozofii kultury i historii filozofii. W swoich pracach podejmuje problematykę filozoficznych inspiracji i źródeł współczesnych zagadnień kulturowych i cywilizacyjnych. Opublikował: *Byt, tożsamość, naród. Próba wyjaśnienia formuły „tożsamość narodowa” w perspektywie metafizyki* (Kęty 2012); *Mysł filozoficznie – myśl politycznie! Analiza i ocena historycznokulturowych racji filozofii polityki* (redakcja, Warszawa 2013); *Cosmological and philosophical world of Dante Alighieri. The Divine Comedy as a medieval vision of the universe* (Frankfurt am Main 2015). Od 2020 roku jest biskupem pomocniczym diecezji warszawsko-praskiej.
Nr ORCID: 0000-0001-7814-6825

Sebastian B. Kawka – mgr filozofii związany z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim od 2015 roku. Pierwsze szlify filozoficzne pobierał u ks. prof. dr hab. Andrzeja Maryniarczyka, a następnie u ks. dr hab. Tomasza Dumy. Magisterium uzyskane na podstawie pracy pt. *Rozumienie metafizyki w Encyklopedii Britannica w świetle siatki metafizycznej M. A. Krąpca*. Obecnie pracuje nad doktoratem (*Rozumienie istnienia u Ibn Siny i św. Tomasza z Akwinu*). Opublikowane artykuły: *Metafizyka w Encyklopedii Britannica*, w: „Człowiek w kulturze” 34 (2024) 1, s. 209-237; Kawka S., Pechcin K., *25-years Anniversary of the Bilateral Relations Poland – Saudi Arabia*, Ambasada RP w Arabii Saudyjskiej, Riyadh 2020. W badaniach przede wszystkim zajmuje się zagadnieniami z pola metafizyki oraz historią filozofii starożytnej i średniowiecznej. Dodatkowo interesuje się filozofią świata islamu.

Wojciech Kilan – dr, asystent w Zakładzie Filozofii Człowieka i Kultury Uniwersytetu Wrocławskiego, członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, Polskiego Towarzystwa Filozoficznego oraz Pracowni Badań nad Światem Przeżywanym. Zainteresowania naukowe: filozofia klasyczna (arystotelizm, tomizm), etyka cnót, filozofia społeczna, filozofia analityczna,

fenomenologia. Obronił rozprawę doktorską pod tytułem: *Tomistyczna etyka działań śmiertelnych państwa*.

Nr ORCID: 0000-0003-1507-1787

Michał Kłosowski – mgr teologii, doktorant w Kolegium Filozofii i Teologii Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika. Interesuje się relacjami nauka-religia, filozofią i teologią Tomasza z Akwinu oraz tomizmem biblijnym; ostatnio opublikował: *The Theodicy Challenge and the Intelligibility of the World*, 2023. Kieruje pracami Ośrodka Liturgicznego *Mysterium Fidei*, działającego w ramach fundacji *Pro Futuro Theologiae*. Wikariusz w parafii pw. św. Maksymiliana Kolbego w Grudziądzu.

Nr ORCID: 0000-0001-7900-5899

Bożena Listkowska – dr, adiunkt w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Ukończyła studia filologiczne na Wydziale Humanistycznym Akademii Bydgoskiej oraz studia filozoficzne na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Doktorat nauk humanistycznych w zakresie filozofii otrzymała na UKSW w wyniku obrony rozprawy pt. *Lowańskie modyfikacje tomizmu tradycyjnego w pracach ks. Piotra Chojnackiego*; wersja książkowa: *Tomizm otwarty Piotra Chojnackiego* (Bydgoszcz 2014). Prowadzi badania nad współczesną filozofią polską. Przedmiotami jej zainteresowań są w szczególności filozofia człowieka i metafizyka. Współredaktor serii książek: *Tomizm polski 1879–1918. Słownik filozofów*, *Tomizm polski 1919–1945. Słownik filozofów* i *Tomizm polski 1946–1965. Słownik filozofów*. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego.

Nr ORCID: 0000-0002-6635-5934

Henryk Majkrzak SCJ – doktor habilitowany teologii dogmatycznej, doktor teologii życia wewnętrznego i doktor filozofii człowieka, kierownik Sekcji Filozoficznej Polskiego Towarzystwa Teologicznego oraz członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego i Polskiego Towarzystwa Tomasza z Akwinu, miłośnik dzieł i nauczania św. Augustyna, św. Tomasza z Akwinu i innych doktorów Kościoła. Wieloletni wykładowca w Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Sercanów w Stadnikach oraz w różnych uczelniach kościelnych Krakowa i okolic, współpracujący z wieloma czasopismami naukowymi, autor ponad 140 publikacji, w tym 18 książek. Swoją działalnością wspiera rodzinę, patriotyzm i pamięć o Żołnierzach Wyklętych, czyli Niezłomnych.

Jan Melzacki – mgr teologii, wikariusz w Parafii pw. Świętego Wojciecha Biskupa i Męczennika w Złotorii w Diecezji Toruńskiej. Otrzymał Złotą Nagrodę im. Profesora Mieczysława Gogacza za pracę magisterską pt. *Natura ciała Jezusa Chrystusa w świetle „Summy teologii” św. Tomasza z Akwinu*.

Konstanty J. Milancej – student filozofii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Członek Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Do jego zainteresowań należą historia scholastycznej filozofii naturalnej i metafizyki.

Nr ORCID: 0009-0000-9575-8217

Piotr Paweł Orłowski – dr nauk teologicznych zajmujący się w pracy badawczej etyką biznesu, przywództwem w kontekście myśli św. Tomasza z Akwinu oraz historią pielgrzymowania po Camino de Santiago. Jest współzałożycielem Fundacji Pro Futuro Theologiae i członkiem jej Rady. Jest organizatorem wymiany naukowej między polskimi i hiszpańskimi środowiskami naukowymi (m.in. między Uniwersytetem Mikołaja Kopernika a Uniwersytetem Navarry). Jest także przedsiębiorcą, współwłaścicielem i Prezesem Zarządu Nova Trading i Nova Metale oraz udziałowcem i Przewodniczącym Rady Nadzorczej Nicrometalu. Współtworzy Pracownię Tomizmu Biblijnego i Szlaku św. Jakuba przy Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu. Jest autorem książki: *Tożsamość lidera i jego etyczna formacja z perspektywy traktatu św. Tomasza z Akwinu o rządach Bożych* (Toruń 2022).

Nr ORCID: 0009-0008-9390-3183

Dariusz Piętka – dr hab., pracuje na stanowisku profesora uczelni w Katedrze Metafizyki w Instytucie Filozofii UKSW. Autor monografii *Prawda i fałsz w filozofii języka Platona* (2011) oraz *Apagogeniczne argumenty Zenona z Elei w apologii Parmenidesa* (2017).

Nr ORCID: 0000-0003-3915-6232

Magdalena Płotka – dr hab., profesor uczelni w Katedrze Historii Filozofii Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Pełni funkcję dyrektora Instytutu Filozofii oraz przewodniczącego Rady Dyscypliny Filozofia. Jest ponadto z-cą redaktora naczelnego Rocznika Tomistycznego i członkiem Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Zainteresowania naukowe skupiają się wokół średniowiecznej

filozofii praktycznej, historii filozofii polskiej w XV i XVI wieku, paleografii łacińskiej oraz filozofii współczesnej. Jest autorką książek: *Metafizyka i semantyka. Filozofia Jana Wersora* (Warszawa, 2013), *Filozofia jako praktyka. Myśl krakowskiego praktycyzmu w XV i XVI wieku* (Warszawa 2016) oraz *Tomasz z Akwinu o przyjemności* (Warszawa 2021). Publikuje w „Rocznikach Filozoficznych”, „Edukacji filozoficznej”, „Filo-sofiji”, „Roczniku Tomistycznym” i in.

Nr ORCID: 0000-0002-6993-2178

Marek Porwolik – dr hab. prof. uczelni Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Także magister teologii, magister matematyki, kapłan archidiecezji katowickiej. W swoich badaniach naukowych zajmuje się zastosowaniem metod formalnych w filozofii i w teologii. Szczególnym przedmiotem jego zainteresowań jest w tym obszarze dorobek tzw. Koła Krakowskiego i prace o. Józefa Marii Bocheńskiego. Interesuje się również zagadnieniem genidentyczności oraz zagadnieniami z zakresu podstaw matematyki.

Nr ORCID: 0000-0002-8091-7446

Jacek Rutkowski – ukończył studia magisterskie z matematyki, filozofii i uczenia maszynowego na Uniwersytecie Warszawskim. Interesuje się filozofią średniowieczną, głównie wiktorynami, św. Tomaszem z Akwinu i mistyką franciszkańską, pracę magisterską z filozofii napisał o teologii symbolicznej św. Bonawentury. Zawodowo zajmuje się sztuczną inteligencją. Pracuje jako inżynier przetwarzania języka naturalnego w Samsungu. Píše też artykuły w „Nowym Państwie” o konsekwencjach idei filozoficznych dla życia społecznego.

Nr ORCID: 0009-0001-6625-3970

Antoni B. Stępień – prof. zw. dr hab., emerytowany profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Głównym przedmiotem jego zainteresowań filozoficznych są trzy dyscypliny: teoria poznania, metafizyka i estetyka. W teorii poznania podejmował: fenomenologiczną analizę deskrypcyjną, dyskusję ze sceptycyzmem oraz obronę możliwości wiedzy koniecznej dotyczącej świata. Jego teorię poznania określa się mianem fundacjonalistycznej, maksymalistycznej i realistycznej. W metafizyce argumentuje za pochodnością świata od bytu absolutnego, osobowego, nieskończonego, wszechwiedzącego, wszechmocnego i nieskończenie

dobrego; za odrębnością substancjalną człowieka w stosunku do innych bytów, w tym za niematerialnością najważniejszych działań umysłu ludzkiego oraz za istnieniem wolnej woli. Tezy te skłaniają go do uznania, że sens życia ludzkiego wykracza poza istnienie w świecie materialnym w takiej formie, w jakiej go teraz znamy. W stosunku do swego stanowiska filozoficznego używa określenia: „tomizm egzystencjalny w niektórych sprawach fenomenologizujący”. W estetyce podlega wpływowi fenomenologii w wydaniu Ingardena, a szczególnie – aksjologii fenomenologicznej. Jest autorem takich prac jak: *Wstęp do filozofii* (5 wydań); *Elementy filozofii*; *Wprowadzenie do metafizyki*; *O metodzie teorii poznania*; *Propedeutyka estetyki* (2 wydania); *Zagadnienie punktu wyjścia w filozofii. Teorie relacji: filozoficzne i logiczne*; *Studia i szkice filozoficzne* (3 tomy).

Michał Zembrzusi – dr hab. nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia, profesor uczelni na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, związany z katedrą Historii Filozofii. Na UKSW ukończył filozofię i teologię. Jest autorem wielu książek (m. in. *Od zmysłu wspólnego do pamięci i przypominania*, *Koncepcja zmysłów wewnętrznych w teorii poznania św. Tomasza z Akwinu*, *Filozofia intelektu. Tomasza z Akwinu koncepcja intelektu możliwościowego i czynnego*) i artykułów naukowych. Współredagował wiele publikacji w serii „Opera Philosophorum Medii Aevii”. Jest tłumaczem łacińskich tekstów filozoficznych (m.in. *Komentarz do „O pamięci i przypominaniu” Arystotelesa*, *Komentarz do „De hebdomadibus” Boecjusza*, *Kwestia o substancjach duchowych*). Pełni funkcję zastępcy przewodniczącego Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Interesuje się problematyką metafizyczną (dobro i byt), epistemologiczną (intelekt i pamięć), etyczną (mądrość i roztropność) oraz antropologiczną (dusza i nieśmiertelność) w starożytności i średniowieczu.
Nr ORCID: 0000-0003-4647-479X